Čuk piše...

Pridni so moji pomočniki, veliki, srednji in mali. Vsakojake lumparije zvohajo, ako bi vse dal na svetlo... „Modrost je norost, čez jarek skače, kjer je most" pravijo stari ljudje in to bo menda držalo. Tako mi tak nepridiprav poroča, da so cigani zasedli Borl. Zvedel sem, da se je klatil drugod in sploh Borla videl ni, ampak je zvitež to stvar bral v nekih ljubljanskih „cajtengah", mene pa je nalagal, da je videl cel bataljon ciganov in dve kompaniji cigank, da so zasedli — borlski most!

Seveda sem ga prav pošteno popikal s kljunom in ga zaprl v stari stolp na gradu. Tam naj miši lovi, pokora lažnjiva do — pepelnice. —

Drugi grduh me je nalagal, da je Zagajski Miha najel privatno posojilo za urbansko cesto in bo tako še pred veliko nočjo — „pod streho" — (pa kdo: cesta ali Miha?!)

Tretji mi je poskušal natvesti, da so vsi Hajdinčani se dali zapisati v „sveto vojsko". Odslej bodo namreč vsakega p í j a n c a prečepii do krvi. Zadevo bom preiskal in pozneje o njej poročal. Zdi se mi zelo — verjetna, četudi se hajdinskim oštirjašem obetajo slabi „cajti", ko bodo vsa grla — „štrajkala." — Slike pa pridejo za — „fašenk." —

Hajdinski čuk

pravi, da bo treba vzeti v evidenco vse tiste ptiče, ki razdirajo pri nas slogo. — Kako je bilo v nedeljo pri Mahoriču, ko so tri tičice prišle na enega zaspanca, o tem pa ne bom pravil. Ni vredno. Dobro bi bilo, da malo pogledajo v cerkev, — recimo ob nedeljah. Tujce pa naj pustijo pri miru. — Kakor sem zvedel, bo g. župan tem tičkom že postrigel peruti in potem bo mir. Slišal sem še mnogo stvari, te pa bom prihodnjič — povedal prav tiho vsem na — ušesa.

Jeršovski čuk

pa je tič iz vrbanjske fare. Pripoveduje nam resnično zgodbo o zanikarni trojici, katere ne smemo zamenjati z veselogro „Lumpacij vagabund". Jeršovska zgodba je povest o treh rokovnjačih — uzmovičih. Čisto kratka bo, pa tembolj mastna, ker so se vsi trije ob kračah tuje svinje omastili. Kdo bi si mislil, da bi bil glavar te družbe drugače pameten Martin, njegov pajdaš pa Jože, a — tretji Fric, po poklicu — ž e n i n! Pa so se zmeneli, da napravijo podstrešno „preiskavo" pri Lešnici, ki se je podala k bratu na — koline. Prav mojstrsko so navrtali streho, si nadevali vrečo tujih dobrot in odšli k Martinu poglavarju, kjer so se dobro imeli... Pa kakor vsako veselje, tudi to ni trajalo dolgo. Najbolj žalosten je bil ženin, ki si je oskrbel meso za veselo gostijo. Pa svatje — vsi uniformirani orožniki so prišli in odpeljali zanikarno trojico v — Ptuj... Ženin Fric pa si je žalostno zapel: „Zdaj sem prišel v pravice past, ker sem hodil tuje krače krast... Žandarjem prišli smo v pest — tako konča tatu se vsakega povest... Kriv te grdobije je sam oni bil, ki me ne krasti je učil... Naj ga grize pekla plamen — in vse tri nas skupaj — Amen!"

Središki tovariš

mi je poslal pismo, ki pa je zelo resno in pametno. Zato sem preskrbel, da pride med „dopise", kjer najdete čednostne Središčane prav lepo — opisane. Le krepko naprej, da bo za teden naprej dosti debate čez ženine, neveste in — svate!

Ptujski čuk

katerega sem moral pošteno okregati, ker se je ponoči vmešal med prav „imenitno" gospodo, kjer so se preveč očitno kregali čez stvari, katerih za božjosvetovoljo ne smem dati tiskati. „Pohujšanje sicer mora priti, a gorje tistemu, po katerem pride „ pravijo učeni pismarji, jaz pa ne bi rad, da bi mi kamen obesili na vrat in me potopili na dnu morja... Sicer bi nekateri radi mene in vso mojo družino potopili v ž l i c i v o d e pa ne gre tako naglo taka eksekucija! — Čukec „Firbec" pa mi javi, da bodo ptujski Nemci ob letošnjem prazniku prismojenega „Fašenka" pokazali, da so „auf deutschen Boden".

Rad verjamem, da bo ti ali oni ležal na tleh, omamljen od same pristnoslovenske — krize. Bojda pridejo nemško krizo reševat — v pomanjkanju domače zaloge — nekatere mariborske in čakovske device...

V mestu vladajo zaradi te novice mrzlična čustva, deljeni občutki , jeza, ljubosumnost in pretnje. — —

Čukec „Mopperl", ki prakticira za ptujskega reporterja, je slišal neko jutro, kako je nekdo s „Himmeldonnerwetterkreutzbataillon" reševal svojo gospodarsko krizo. Od same nevolje ni več mogel stati in je vrgel iz tople postelje Pepija in Korlna ter ju nagnal, odkoder sta prišla. Stvar ima resno politično ozadje, ker jima je javno zakričal, da sta — „boljševika..." Zato ne dobita nič plače; kajti boljševik lahko živijo brez denarja. Sicer pa si bosta morala poiskati drug poklic, ker je nekdo v Ptuju izumil avto brez bencina in — motorja. Potem je tudi šofer peto kolo pri vozu, ki se bo sam ogibal jarkov, pijancev, brzojavnih drogov in mostov. Nova iznajdba bo rešila vsaj ptujsko krizo, v kolikor se tiče — avtotaksijev. Obljubljena nam je celo slika obeh „boljševikov", ki ne moreta z zrakom voziti avtomobila in novi tip avtomobila — samodrča. —

Vrbajnski tovariš

je poleg rogoziniškega in jeršovskega najbolj priden in natančen, četudi ga motijo razne krivoverske sove, ki tako grdo lažejo, da celo oče župan včasih prav robato zakolnejo. Pa imamo tudi mnogo novic. Kmalu ob „Fašenku", ki je hišni patron znanega modrijana, bo urbanska cesta za „tote ferdamane avtomobile" prepovedana. Kakor je čukec „Mali" zvedel, bo na križišču kmalu stala velika tabla in zatvornica... Hudobni jeziki so celo rekli, da bodo okoli sv. Urbana sezidali Kitajski zid, preko katerega se bo prišlo samo z eroplanom. Pa tisti trdoglavi bik prepozno bo spoznal svoj trik. — To tebe se ne tiče Miha in naj o tem se tebi nič ne kiha, pač pa, da gliha skupaj štriha, naj mimo raždrapanih cest povem vam ta povest:

Rekli so že stari, — nekaj je na stvari, da vsak po svoje Boga moli, eden vedno, drugi pa nikoli. Tudi okusi so različni kot ljudje dobrotni in sebični. Prišli v temni noči trije so — „slikarji", (čukec mislil je, da so zidarji). Zbrali „barvo" so si pravo, lepo duhtečo in rjavo, kakor je pač njih okus tak fini — za maščevanje nad „fakini"... — Čuk vas ne bi pač izdal, če ne bi svetila — v ta škandal — tista luč, ki vlada celi svet in poleg čuka gleda še na red... — Od mlinarjev pesem za „Fašenk" izide in pesem o ljubicah tudi še pride... Kmalu pa po pepelnični sredi počastil čuk bo tebe, paša Edi! Zdaj pa zbogom vsi in brez zamere če čukova politika katerega opere!

A. Stražar:

Zatajeni sin.

Pripovest iz časa tlačanstva.
(Deveto nadaljevanje.)

V družbi prijaznih Zlatarjevih ljudi so Mjicki hitro minevale ure. Obenem pa je v veselem razburjenju komaj čakala, kakšen bo neki sprejem s pogrešanim sinom — Peterčkom. —

Ob določenem času zvečer je Angelica odšla kot običajno izven vasi do križpotja svojemu ljubemu fantu naproti.

Predno pa je dekle odšlo, sta se še domeneli, da ne bo ob svidenju nič omenila fantu, da ga pričakuje njegova ljuba mamica!

Dekle in fant sta se sešla! Peterček je kajpak takoj opazil, kako je njegovo dekle razburjeno, zato je seveda hotel takoj vedeti za vzrok razburjenja.

Pa dekle mu je samo odgovorilo: „Pojdi le pojdi hitro, ljubi moj Peterček zmenoj; — nič ni hudega in nevarnega — povem ti, da te čaka nocoj še — veliko veselje!"

Fant ni hotel več o tem izpraševati dekleta, čeprav se je tudi njega polaščalo veliko razburjenje, bogvekaj ga neki čaka? —

Prišla sta tako do Zlatarjevih. Kakor običajno, so ga vsi sprejeli z največjo prijaznostjo; kajpak so mu tudi postregli z jedjo in pijačo.

Peterčkova mati, ki je bila skrita v sosednji kamrici, se ni mogla več premagovati; z naglico kakor mlado dekle je prihitela k svojemu ljubečemu sinu, oklenila se ga je okrog vratu in od ginjenosti komaj spregovorila:

„O ti moj, o moj izgubljeni Peterček — ljubi moj sin, kam si ti zašel?"

Tudi sin se ni mogel več premagovati, krčevito se je oklenil svoje matere, s tresočim glasom je spregovoril:

„Mamica, moja zlata mamica! — Tega je bila kriva vaša nesreča..."

Mati se razjoka in v solzah odgovarja:

„Peterček, vem. da imaš še vedno dobro srce, — tudi do svoje nesrečne matere, — koliko je morala pretrpeti zavoljo tebe, tega ti ne veš, — pa ne boš nikdar vedel...

Ali mi odpuščaš?" —

Mati je začela krčevito jokati, v tem pa je stopila k njej Angelica ter ji tolažilno govorila:

„Dobra mamica, nikar ne jokajte! Jaz bom tista, katera bo vse to uravnala in zgladila. Potolažite se."

Dekle je nato stopilo k svojemu fantu, pa mu dejala mehko:

„Peterček to veš, da te ljubim — pa je tudi moja sveta dolžnost, ki me k temu veže. A še bolj te bom ljubila in spoštovala, če mi izpolniš samo eno željo. Ali jo boš?"

Fant ves v razburjenju vpraša:

„Angelica, kakšno željo naj ti izpolnim? — Tebi vsako!"

„Toraj dobro! Vsi ste slišali kaj si sedaj-le rekel. Moja želja je-ta: Da ubogaš svojo mamico, stori to meni na ljubo — ali boš storil — ljubi moj?"

Angelica je zmagala!

Po kratkem premolko je spregovoril Peterček:

„Dobro! Jaz vaju bom ubogal — ali kako naj se maščujem nad tem, — ki je moj oče? —"

Mati pomolči en čas, a nato odgovori:

„Peterček, prepusti to meni, boš videl, da bom vse prav uredila."

—:—

Po dolgem času je bila znova Micika vsa srečna in to v Zlatarjevi hiši, poleg svojega ljubečega sina in njegove ljubljenke Angelice. Veliko važnih pogovorov in sklepov so rešili ta večer. Tako naprimer, da se bo Peterček znova povrnil domov, kjer mu bo mati prepustila svoje posestvo in, da se bo poročil z Angelico. Vse to bode pa izvršil le z vednostjo „svojih ljudi" — rokovnjačev; ker upa, da mu bode že njegov poglavar Dondež to dovolil, ker je njegov posebni ljublenec. Toda zvezo bode imel pa še vedno žnjimi ter jim še vedno v pomoč, kadar bo šlo za pravično stvar! —

—:—

Veselo je prepeval kos v zgodnjem jutru v rakitovškem gozdovju, ko je sedel poglavar Dondež pred zapuščeno oglarsko kočo, ki je bila velikokrat Dondeževo nočno prebivališče in ožjih njegovih tovarišev. Možakar je bil ravno zamišljen v svojo burno preteklost, ko zasliši od strani korake proti sebi.

Pazljivo pogleda proti smeri in kmalu spozna prišleca: — bil je njegov ljubljenec Peterček!

Mladi zaupni prijatelj se je vsedel nasproti svojemu poglavarju in mu pripovedoval svoja razburljiva doživetja. Dondež ga je poslušal z velikim zanimanjem. Zdaj pa zdaj si je obrisal solzne oči od teh ganljivih prigodb, ki mu jih je pripovedoval Peterček...

Ko je fant končal svoje pripovedovanje, je bil med njima nekaj časa molk, a nato spregovori Dondež:

„Peterček, to veš, da sem te izmed vseh imel najraje. Zato te bom tudi odvezal od svoje prisege: Pojdi nazaj med ljudi, pa bodi srečen! Želim ti vse najboljše s tvojo ljubljeno Angelico! A to vedi, da čisto ne — smejo biti med nami vezi pretrgane, ti boš še kdaj nam v pomoč, ali pa mi tebi! Kdaj že misliš oditi od nas?"

„Ako je vaša volja, odšel bi rad še danes na večer."

„Dobro! Da veš, spremil te bom še jaz do teh dobrih Zlatarjevih ljudi, da vidim tudi tvojo dobro mamico; le rad jo imej, ubogaj jo, vedno se ti bo dobro godilo!" —

—:—

V večernem mraku ob mesečini sta koračila Dondež in Peterček proti Zlatarju, prijateljsko se razgovarjajoč o vseh dogodkih. —

Izkušeni Dondež je še marsikaj pametnega svetoval svojemu mlademu prijatelju. Posebno pa mu je polagal na srce: „Peterček, to ti rečem: Ljubi in spoštuj svojo ženo, — a tudi dobro pazi nanjo! Ti boš imel gostilno; k tebi bodo prihajali vsakovrstni ljudje; tudi zapeljivci. Ako kaj takega zasledíš — glej, da napraviš takoj konec! Da se ti tako ne zgodi, kot se je meni. Moje nesrečno življenje imejte obadva vedno pred očmi, pa bosta srečna! Predvsem pa ljubi in spoštuj svojo nesrečno mater, ki je s teboj postala zopet srečna.

Tako in slično je poučeval Dondež svojega mladega prijatelja, ko sta koračila po gozdnatih in stranskih potih med travniki in njivami.

Najmanj pa sta se nadejala, da hodi skrivoma za njima, vsem poštenim ljudem tako osovraženi „grbasti Lukež." Naključje je tega izdajalskega človeka zaneslo ravno med njivami pod Selom; umaknil se je njima, a vendar zelo previdno zasledoval.

„Grbasti Lukež" je bil grajski vohun in se je kot zli duh vedno plazil okrog, ter za Judežove denarje prinašal graščakom vsakovrstne vesti, katere je zvedel od tlačanov. Ako je namreč kak ubogi tlačan v svoji upravičeni nevolji godrnjal črez „grajsko gospodo" že je Lukež to vest gorko nesel graščaku!

Ko sta krenila Dondež in Peterček proti Zlatarju — pa je hitel Lukež proti Rožeškemu gradu, z zlobnim izdajavskim namenom v svoji črni duši...

(Dalje prihodnjič.)